

військовослужбовцям. Їх розгортають переважно у кожному батальйоні поблизу продовольчих пунктів або у роті.

На сьогоднішній день в польових умовах під час воєнних конфліктів використовують ряд методів для очищення води:

- освітлення і знебарвлення (видалення завислих домішок, що надають каламутності);
- знезараження (знищення патогенної мікрофлори);
- опріснення (видалення солей, що надають воді неприємний присмак);
- знешкодження (звільнення від отруйних речовин);
- дезактивація (звільнення від радіоактивних речовин).

Для цього широко застосовують різноманітні технічні засоби очистки води: тканинно-вугільні фільтри ТВФ-200, військові фільтрувальні станції ВФС – 2,5 та ВФС – 10, автомобільні фільтрувальні станції МАФС-3, пересувні опріснювачі.

За необхідності можливо здійснювати консервування води. Його проводять шляхом хлорування, електрохімічним способом методом введення іонів срібла та за допомогою ефірних масел. Крім того, існують ще індивідуальні засоби очищення та знезараження води: таблетки та технічні пристрої.

В цілому, в умовах воєнного часу, а також при будь-яких надзвичайних ситуаціях, з метою контролю вчасного забезпечення військ та потерпілого населення доброякісною водою згідно до встановлених норм здійснюють санітарний нагляд за водопостачанням .

Таким чином, забезпечення якісного та безпечного водопостачання військовослужбовців у польових умовах під час воєнних конфліктів, є одним із основних чинників, що впливають на їх здоров'я та визначають професійну боєдатність.

Література.

1. Наказ Міністерства оборони України № 210 від 22.06. 2001 р «Про дотримання санітарних вимог щодо організації розміщення, водопостачання, харчування та лазне-прального обслуговування військ (сил) на полігонах (у таборах).
2. Наказ МОЗ України № 248 від 08.04.2014 «Про затвердження Державних санітарних норм та правил «Гігієнічна класифікація праці за показниками шкідливості та небезпечності факторів виробничого середовища, важкості та напруженості трудового процесу».
3. Наказ Директора Військово-медичного департаменту Міністерства оборони України № 17 «Про введення в дію Методичних вказівок по санітарним вимогам до організації розміщення, водопостачання, харчування та лазне-прального обслуговування військ (сил) в польових умовах, на полігонах (навчальних центрах)» від 05.10.2017.

Секція 5. НОВІТНІ ПІДХОДИ ДО МІНІМІЗАЦІЇ ЕКОНОМІЧНИХ, ЕКОЛОГІЧНИХ ТА СОЦІАЛЬНИХ НАСЛІДКІВ ВІЙСЬКОВИХ КОНФЛІКТІВ

УДК 141+355/359

Базарний В., старший науковий співробітник; Мацагор О., канд. істор. н.
Науково-дослідний центр гуманітарних проблем Збройних Сил України, Україна

ГУМАНІТАРНА СКЛАДОВА У ПРОЦЕСІ РОЗВИТКУ ЗБРОЙНИХ СИЛ

Bazarniy V.; Matsahor O., Ph.D.

HUMANITARIAN COMPONENT OF ARMED FORCES DEVELOPMENT PROCESS

XXI ст. подає багато ознак того, що очікується крутий перелом в історії людства: наближення екологічної катастрофи, наростаюча розгубленість у виборі напрямку руху світової цивілізації, глобальна фінансово-економічна криза та інше. Сучасна глобальна фінансово-економічна криза, як ознака “занепаду” ліберального капіталізму, який уперся в межі свого зростання і накопичення, що веде до краху системи капіталізму і проявляється: в зміні “просторової прив’язки” інвестованого капіталу, коли процес накопичення, мобілізуючого фінанси та інші ресурси в усе зростаючому масштабі тягне за собою посилення конкуренції (пов’язане з нею падіння норми прибутку) і надлишкових обсягів зі усіма протиріччями. Тому капітал шукає нову “просторову прив’язку” і щоразу в більшому масштабі.

Опираючись на реалії сьогодення приходимо до висновку, що історія ще не скасувала війну в її гарячій версії, як засобу вирішення протиріч між державами. За оцінками експертів, XXI ст. буде насичено війнами різного роду, бо в еволюції армій розвинених держав бойова міць (навіть без урахування ядерної зброї), багаторазово перевищує оборонні потреби та продовжує стрімко зростати. Відбувається швидке підвищення технічної оснащеності збройних сил понад 100 країн до рівня передових армій. Не дивно, що цілий ряд країн готується до можливих воєн у наступному столітті.

На початку XX століття Р. Штейнметц у своїй монографії “Філософія війни” висловив думку про необхідність війни, залежно від об’єктивної необхідності існування держави: “Як тільки держава буде визнана реальним організмом без всякої містики, як тільки теперішні вороги війни переконуються у жалю до жертв, і що війна приносить більше щастя, ніж нещастя, тоді тільки – і не раніше – скінчиться війна війни”.

Уже зараз війна носить багатовимірний характер і поєднує в собі військовий, інформаційний, фінансовий, економічний і дипломатичний вплив на супротивника. Окрім того, гібридна війна швидко набуває нових засобів її ведення, що в цілому ряді випадків ефективніше традиційної гарячої фази війни. Згадаємо, що сьогодні у нашому світі, практично постійно, точиться понад 30 воєнних конфліктів. Одні затухають (Грузія – 2008 р., Нагорний Карабах – Азербайджан і Вірменія – 2020 р.) інші розтягуються у часі (Україна) та виникають нові.

“У “новій війні” від переможеного зажадають не визнання поразки, а зміни політики, альянсів, законів і складу керівництва, оформлених як бажання стати частиною “цивілізованого” світу. Будь-які поступки – лише перехід до наступного етапу тиску. Прийнятним станом буде тільки неухильне ослаблення країни, її стратегічного і військового потенціалу”. Всі перераховані особливості багатовимірної війни показують, що адекватним засобом боротьби з противником є протидія йому всього суспільства, як єдиного цілого.

В умовах багатовимірної війни системоутворюючим і стратегічно важливим чинником розвитку держави стає гуманітарна сфера, яка, пронизуючи інші суспільні сфери, утворює національний гуманітарний простір. Гуманітарний простір охоплює сфери науки, освіти, мистецької, культурно-просвітницької діяльності (професійної та аматорської), ефірний простір електронних мас-медіа, національний ринок друкованих засобів масової інформації, книговидавництва та книгорозповсюдження, інші культурно-мистецькі продукти та послуги, а також діяльність структур громадянського суспільства та державно-церковні відносини. Формується гуманітарна політика шляхом взаємодії систем освіти, культури, виховання, науки, засобів масової інформації. У цьому просторі функціонує історична пам’ять, розгортаються різноманітні ідеології, які конкурують між собою і борються за вплив на суспільну свідомість. Формування національного гуманітарного простору забезпечують різноманітні суб’єкти: заклади освіти та наукові установи; заклади культури і мистецькі колективи, видавництва,

кіностудії, студії звукозапису тощо; засоби масової інформації (преса, телебачення, радіо, інтернет-видання), а також мережі бібліотек, книгарень, галерей, виставкових залів, кінотеатрів, музичних крамниць тощо. Проте, головним суб'єктом забезпечення цілісності гуманітарного простору країни є держава в особі її органів влади і політики, котрі визначають єдині правила функціонування та розвитку гуманітарної сфери

Вирішення питань гуманітарної політики у збройних силах є важливим напрямком у системі діяльності військових структур як НАТО, так і в арміях країн Ташкентського договору, і виступає одними із пріоритетів у сфері забезпечення національної безпеки. Практика постсоціалістичних країн-членів НАТО засвідчила, що сліпе запозичення євроатлантичних шаблонів гуманітарної політики є хибним, а впровадження принципів і засад гуманітарної сфери в рамках військового будівництва у кожній країні необхідно здійснювати на основі ретельного аналізу процесів і врахування національних особливостей армії. Імплементация гуманітарної політики в арміях провідних іноземних держав має наукову основу, що формується низкою гуманітарних та прикладних наук. Вивчення досвіду реалізації гуманітарної політики в арміях країн світу дозволяє отримати актуальну й всебічну інформацію з цієї проблеми, взяти на озброєння кращі приклади та зразки, а також уникнути помилок і прорахунків.

Концептуальні засади цивілізаційних процесів, витоки та компоненти воєн майбутнього, новації технологій боротьби за майбутнє у сферах воєнної стратегії та воєнного мистецтва, соціальної сфері можуть змінити поле бою і військовослужбовців.

Література

1. Аттали Ж, Мировой экономической кризис... А что дальше? СПб., 2009.
2. Аттали Ж. Краткая история будущего. СПб., 2014.
3. Галин В.В. Последняя цивилизация. Политэкономия XXI века. М., 2013.
4. Гилёв А. Многомерная война и новая оборонная стратегия. [Электронный ресурс] / А.О. Гилев/ – Режим доступа: <http://www.globalaffairs.ru/print/number/Mnogomernaya-voyna-i-novaya-oboronnaia-strategiya-17101>.
5. Неклесса А.И. Глобализация и новое геоэкономическое мироустройство // Антология современной философии хозяйства / под ред. Ю.М. Осипова. В 2 т. М 2010. Т. 1. С. 582–601.
6. Цілісність гуманітарного простору України, як об'єкт національної безпеки держави. Аналітична записка. Відділ гуманітарної безпеки (М.Т. Степико) № 22, Серія "Гуманітарний розвиток", липень 2015 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.niss.gov.ua/articles/1871/>
7. Штейнметц Р. Философия войны. Пг., 1915. 328 с.

УДК 614.88: 374.32

Данилюк П., викладач-методист, Дрегалюк В., викладач

Кременецький медичний фаховий коледж імені Арсена Річинського, Україна

ДОСВІД НАВЧАННЯ «ПЕРШИЙ НА МІСЦІ ПОДІЙ» У КРЕМЕНЕЦЬКОМУ МЕДИЧНОМУ ФАХОВОМУ КОЛЕДЖІ ІМЕНІ АРСЕНА РІЧИНСЬКОГО

Danyliuk P., teacher-methodologist, Dreghaliuk V., teacher

EXPERIENCE OF STUDYING "FIRST ON THE SCENE" AT KREMENETS MEDICAL VOCATIONAL COLLEGE NAMED AFTER ARSEN RICHYNSKY

Згідно з наказом МОЗ України від 14. 09. 2018 року №1688 «Про державне замовлення на підготовку і підвищення кваліфікації осіб з надання домедичної допомоги» у Кременецькому медичному фаховому коледжі імені Арсена Річинського відновлено відповідну підготовку співробітників Національної поліції, МНС, учнів шкіл та учасників пластунського руху. Згідно з підготовленою програмою «Перший на місці подій» слухачі курсів вивчають та удосконалюють знання, навички та вміння з